

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Adroddiad Blynyddol Llywodraeth Cymru 2014 ar Reoli Grantiau

Cynnwys

	Tudalen
Rhagair gan yr Ysgrifennydd Parhaol	ii.
ADRAN 1: CYFLWYNIAD	1
ADRAN 2: RHEOLI GRANTIAU'N WELL	2
(i) Gwelliannau gan Lywodraeth Cymru	2
(a) Canllawiau a Chymorth i Swyddogion Grantiau	2
(b) System TG	3
(c) Hyfforddiant	4
(d) Gweithio gydag Eraill	5
(e) Mesur Cydymffurfiaeth	7
(f) Deall Costau Gweinyddol	10
(ii) Gwelliannau gan WEFO	11
ADRAN 3: ARIAN	14
(i) Arian gan Lywodraeth Cymru	14
Y Sector Cyhoeddus	15
Y Sector Preifat	16
Y Trydydd Sector	17
(ii) Arian gan WEFO	18
ADRAN 4: Y CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU	20
(i) Y Camau Nesaf i Lywodraeth Cymru	20
(ii) Y Camau Nesaf i WEFO	20

Rhaqair gan yr Ysgrifennydd Parhaol

Mae arian grant yn hanfodol i wireddu blaenoriaethau Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru. Mae'n galluogi sefydliadau sy'n cael eu hariannu i ddarparu gwasanaethau penodol gan gychwyn a chynnal gweithgarwch economaidd a chymdeithasol sylweddol. Caiff swm sylweddol o arian ei fuddsoddi mewn grantiau ac rwyf wedi ymrwymo i barhau i roi trefniadau priodol ac effeithiol ar waith i'w rheoli er mwyn i bawb deimlo'n hyderus yn ein prosesau.

Gwnaed cryn ymdrech i wella'n prosesau mewnol. Mae hyn wedi cynnwys rhoi cymorth i swyddogion Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am reoli grantiau. Mae'r gwelliannau hyn wedi digwydd dros sawl blwyddyn ac maent yn cynnwys sefydlu'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau sy'n ceisio rhoi cymorth cyson ac ymarferol i reolwyr grantiau sy'n gweinyddu'r 400 neu fwy o raglenni ariannu sydd ar waith ar unrhyw un adeg. Mae amrywiaeth o hyfforddiant, canllawiau a thempledi wedi'u datblygu ac maent ar gael i swyddogion eu defnyddio. Mae'r adroddiadau rheoli sy'n deillio o'n systemau TG wedi gwella ac, yn sgil hynny, rydym bellach yn gallu rhannu gwybodaeth bwysig ar draws isadrannau Llywodraeth Cymru. Mae ymwybyddiaeth o'r materion allweddol wedi gwella hefyd.

Rydym yn ceisio sicrhau cydbwysedd er mwyn rhoi'r camau priodol ar waith i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig ag arian grant, gan osgoi systemau gorfiwrocataidd a thrwsgl a all fod yn anodd eu gweithredu ac sy'n faich ar bawb. Rydym yn sicr wedi gwneud cryn gynnydd, ond nid ydym yn llaesu dwylo ac rydym yn llawn sylweddoli bod modd gwneud rhagor. Ein her yn y blynyddoedd nesaf fydd adeiladu ar y gwaith da sydd wedi'i wneud eisoes er mwyn i reolwyr grantiau roi'r trefniadau hyn ar waith a sicrhau eu bod yn bwrw gwreiddiau'n gyson ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru. Hoffwn gofnodi fy nioch i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ac i Swyddfa Archwilio Cymru am eu diddordeb parhaus yn y pwnc hwn a byddwn yn parhau i gydweithio â hwy i wella'n gwaith rheoli grantiau.

Syr Derek Jones
Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru

ADRAN 1: CYFLWYNIAD

1.0. Mae'r ail Adroddiad Blynyddol hwn yn sôn am yr hyn a gyflawnwyd dros y 12 mis diwethaf i wella safonau rheoli grantiau ac mae'n nodi'r gwelliannau sydd yn yr arfaeth ar gyfer y dyfodol. Mae'r heriau sy'n gysylltiedig â gweinyddu arian grant yn parhau i fod yn sylweddol ac yn gymhleth.

1.1. Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth am arian a ddarperir yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru a hefyd gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO). Mae WEFO wedi'i dynodi'n Awdurdod Rheoli ar gyfer y Cronfeydd Strwythurol yng Nghymru: Cronfa Gymdeithasol Ewrop a Chronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop. Er ei bod yn rhan o Lywodraeth Cymru, mae WEFO yn gweithredu ar ran y Comisiwn Ewropeaidd i gyflawni'r rhaglenni gweithredol y cytunwyd arnynt â'r Comisiwn er mwyn hybu datblygu twf a swyddi yng Nghymru. WEFO sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol am gydlynu materion rheoli a rheolaethau ar gyfer y rhaglenni sy'n cael eu hariannu gan yr Undeb Ewropeaidd. Er bod y prosesau a'r systemau y mae WEFO a gweddill Llywodraeth Cymru yn eu defnyddio yn cael eu cysoni lle bynnag y bydd hynny'n briodol, mae gwahaniaethau'n codi hefyd o'r trefniadau rheoleiddio gwahanol. Felly, bydd yr adroddiad hwn yn ymdrin â WEFO ar wahân lle bydd hynny'n briodol.

1.2. Mae Llywodraeth Cymru wedi mabwysiadu'r diffiniad lefel-uchel canlynol o 'grant' i gynnwys yr holl wahanol fathau o daliadau a wneir: pob taliad nad yw'n digwydd drwy broses gaffael a wneir i sefydliad allanol neu i unigolyn am weithgareddau sy'n gysylltiedig â chyflawni amcanion polisi Llywodraeth Cymru ac â chyflawni ei dyletswyddau statudol.

1.3. Mae'n bosibl rhannu grantiau Llywodraeth Cymru yn grantiau sydd wedi'u neilltuo ac yn grantiau sydd heb eu neilltuo. Caiff grantiau wedi'u neilltuo eu rhoi at ddiben penodol ac fe'u dyfernir i sefydliadau er mwyn iddynt gyflawni amcanion polisi penodol Llywodraeth Cymru. Caiff grantiau sydd heb eu neilltuo'n eu rhoi gan mwyaf gan Lywodraeth Cymru i gyflawni dyletswyddau statudol; a hynny'n bennaf i Awdurdodau Lleol a'r GIG. Caiff y sefydliad sy'n derbyn grantiau heb eu neilltuo eu defnyddio ym mha fodd bynnag y mae'n dymuno'u defnyddio i gyflawni amcanion a gwasanaethau lleol, ar yr amod ei fod yn cyflawni ei gyfrifoldebau statudol. At ddiben yr adroddiad hwn, mae'r dadansoddiad ariannol wedi canolbwyntio ar arian wedi'i neilltuo oherwydd bod arian heb ei neilltuo'n destun nifer o adroddiadau a phrosesau craffu eraill.

ADRAN 2: RHEOLI GRANTIAU'N WELL

2.0 Mae'r adran hon yn disgrifio sut mae'r broses rheoli grantiau wedi gwella yn Llywodraeth Cymru ers Adroddiad Blynyddol y llynedd.

(i) GWELLIANNAU GAN LYWODRAETH CYMRU

2.1. Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn dal i gynghori rheolwyr grantiau ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru. Mae WEFO yn cydweithio'n glos â'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau. Golyga gofynion penodol trefniadau ariannu'r Undeb Ewropeaidd nad oes modd bob tro i rywun gysoni'n llwyr brosesau a threfniadau rheolaeth WEFO â rhai gweddill Llywodraeth Cymru, ond addaswyd sawl peth yn ystod y flwyddyn yn llythyr cynnig grant safonol WEFO ac yn y prosesau diwydrwydd dyladwy er mwyn iddynt fod yn gyson â chanllawiau'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau.

2.2. Canolbwyntiwyd ar chwe maes allweddol ar gyfer gwella'r broses rheoli grantiau yn Llywodraeth Cymru:

- (a) Canllawiau a Chymorth i Swyddogion Grantiau;
- (b) System TG;
- (c) Hyfforddiant;
- (d) Gweithio gydag Eraill;
- (e) Mesur Cydymffurfiaeth;
- (f) Deall Costau Gweinyddol.

(a) Canllawiau a Chymorth i Swyddogion Grantiau

2.3. Mae cymorth ar gael o hyd i reolwyr grantiau ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru sy'n hybu gwella parhaus drwy gynnal a datblygu prosesau a safonau ym maes grantiau. Mae'r Safonau Gofynnol ar gyfer ariannu grantiau, sy'n ddull y cytunwyd i'w ddilyn, yn dal i gael eu hymgorffori mewn rhaglenni grantiau. Mae templed safonol y llythyr dyfarnu'n sicrhau cysondeb ar gyfer grantiau ar draws Llywodraeth Cymru ac mae canllawiau cyffredinol ar gyfer grantiau ar gael hefyd i swyddogion i'w helpu yn eu gwaith beunyddiol.

2.4. Cymorth uniongyrchol a ddarperir gan y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn aml yw'r pwynt cyswllt cyntaf i swyddogion sy'n ceisio cyngor; ymdrinnir â thua 2,500 o ymholiadau mewnol bob blwyddyn. Y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau hefyd yw'r pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer unrhyw beth sy'n poeni sefydliadau allanol ynghylch grantiau.

Astudiaeth Achos: Grant Cyfalaf ar gyfer Safleoedd i Sipsiwn a Theithwyr

Mae'r Grant Cyfalaf ar gyfer Safleoedd i Sipsiwn a Theithwyr yn rhoi arian grant i adnewyddu safleoedd presennol Awdurdodau Lleol neu i ddatblygu rhai newydd ledled Cymru.

Yn 2012, aseswyd y grant er mwyn deall pam y cafwyd cyn lleied o geisiadau gan Awdurdodau Lleol yn ystod y blynyddoedd cyn hynny. Roedd yr adborth yn awgrymu bod y broses gwneud cais yn rhy gymhleth, yn rhy hir ac yn draul

ar amser a bod angen ei symleiddio.

Ar ôl cael cyngor gan y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau, mae swyddogion wedi rhoi'r newidiadau canlynol ar waith:

- lleihau nifer y ffurflenni y mae'n rhaid eu llenwi - mae cynnig busnes syml 2 i 3 tudalen yn sicrhau bod y meini prawf sydd yn y canllawiau penodol ar gyfer y grant yn cael eu bodloni;
- mae gwella templed yr 'asesiad panel' a'i symleiddio wedi golygu bod modd sgorio'r cynigion yn fwy cyson;
- defnyddir llythyr dyfarnu safonol yn hytrach na fersiynau wedi'u teilwra.

Mae'r newidiadau a gyflwynwyd gan swyddogion grantiau wedi arwain at raglen grantiau sy'n fwy effeithlon ac effeithiol ac mae hyn wedi gwella'r prosesau dyfarnu grantiau o safbwynt Awdurdodau Lleol ac o safbwynt Llywodraeth Cymru. Yn sgil hyn, mae nifer y ceisiadau am yr arian hwn wedi cynyddu'n sylweddol.

(b) System TG

2.5. Yn y gorffennol, mae Llywodraeth Cymru wedi cydnabod cyfyngiadau'r wybodaeth reoli a'r data corfforaethol sydd ar gael yn gyffredinol i gynorthwyo wrth wneud penderfyniadau ynghylch grantiau. Yn sgil argymhellion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, mae nifer o gamau wedi'u rhoi ar waith i fynd i'r afael â'r pryderon hyn.

2.6. Gwnaed gwaith sylweddol ar ddiffinio gofynion TG a gwahanol opsiynau wedi'u harfarnu i ddod o hyd i'r atebion gorau posibl i gefnogi'r prosesau grantiau. Fodd bynnag, oherwydd gofynion cymhleth Llywodraeth Cymru a natur arbenigol meddalwedd grantiau, mae cryn risg ynghlwm wrth roi system TG newydd ar waith ar hyn o bryd. Cytunwyd y bydd y gwaith gwella'n dal i ganolbwyntio ar sicrhau bod arferion da yn cael eu hymgorffori'n ddyfnach ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru wrth roi prosesau a gweithdrefnau grantiau ar waith, gan wella'r system TG bresennol drwy gyflwyno gwelliannau tactegol yn hytrach na thrwy gyflwyno system TG newydd sbon.

2.7. Mae gwaith wedi'i wneud i ddatblygu adroddiadau gwybodaeth reoli cynhwysfawr ar sail y system e-Grantiau bresennol. Mae'r adroddiadau hyn yn rhoi gwell dealltwriaeth o werth a nifer y grantiau a gynigiwyd a'r arian a dalwyd gan Lywodraeth Cymru, gan gymharu'r hanes diweddar â gweithgarwch y flwyddyn gyfredol.

2.8. Datblygwyd adroddiadau ariannol hefyd sy'n dangos gwybodaeth wedi'i seilio ar strwythur ariannol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys y grantiau yr ymrwymwyd iddynt a'r grantiau sy'n cronni, a hynny fesul portffolio Gweinidogion. Mae hyn yn golygu bod pethau'n fwy clir i swyddogion. Cyflwynwyd cyfleusterau chwilio manylach sy'n golygu bod swyddogion yn gallu gweld gwybodaeth am grantiau ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn help i rannu gwybodaeth ac i leihau dyblygu.

2.9. Mae'r system diwydrwydd dyladwy ar gael o hyd i swyddogion ei defnyddio drwy Lywodraeth Cymru i rannu gwybodaeth am sefydliadau a/neu unigolion gan

ddarparu pwynt cyswllt i swyddogion sy'n awyddus i gael rhagor o fanylion. Mae ymchwiliad diwydrwydd dyladwy newydd wedi'i gyflwyno sy'n cynnig golwg gynhwysfawr ar y wybodaeth sydd gan Lywodraeth Cymru am sefydliad/unigolyn. Mae hyn yn golygu bod dull Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid ar gael yn y system TG.

2.10. Gwelliant arall i'r system TG yw bod PayGrants wedi'i ddatblygu drwy ailfrandio a gwella'r system daliadau e-Grantiau bresennol. Mae PayGrants yn cynnwys dewislenni gwell sy'n adlewyrchu rhai o brosesau'r grantiau (o'r llythyr dyfarnu i'r taliad) ac mae hefyd yn cynnwys y system diwydrwydd dyladwy. Mae'r system hon hefyd yn cynnwys dolenni at gofnodion hyfforddi i gadarnhau bod swyddogion wedi cael hyfforddiant priodol cyn caniatáu iddynt gael mynediad i'r system TG.

2.11. Mae adroddiadau manylach, sy'n cynnwys mwy o wybodaeth na'r hyn sydd ar gael yn yr e-Grantiau ar hyn o bryd, yn rhan o PayGrants hefyd. Mae hyn yn cynnwys gwneud data'r cynllun grant yn gliriach. Mae'r system PayGrants wrthi'n cael ei rhoi ar waith fesul cam ac mae hyn yn cynnwys hyfforddiant wyneb-yn-wyneb er mwyn i swyddogion allu deall a defnyddio'r system yn gywir a sylweddoli beth yw goblygiadau bwydo gwybodaeth yn anghywir. Caiff y gwaith hwn ei wneud fel rhan o waith ehangach y Tîm Grantiau a hynny'n rhan o'r broses newid diwylliant.

(c) Hyfforddiant

Hyfforddiant Mewnol

2.12. Mae hyfforddiant yn arf pwysig er mwyn gwella sgiliau ac arferion rheoli grantiau drwy Lywodraeth Cymru. Mae'r cyrsiau hyfforddi'n helpu swyddogion i fod yn ymwybodol o'r gweithdrefnau y mae angen eu cyflawni'n effeithiol ac yn effeithlon er mwyn darparu rhaglenni grantiau. Mae tri chwrs hyfforddi cyfrifiadurol ar waith o hyd ac ar gael i swyddogion eu dilyn:

- hyfforddiant grantiau i Uwch Swyddogion Perthnasol: golwg gyffredinol lefel uchel ar y prosesau rheoli grantiau;
- hyfforddiant grantiau i Reolwyr Grantiau: wedi'i anelu at swyddogion sy'n gyfrifol am reoli grantiau o ddydd i ddydd;
- hyfforddiant e-Grantiau i Ardystwyr ac Awdurdodwyr: wedi'i anelu at swyddogion sy'n defnyddio'r system dalu e-Grantiau ac mae hwn yn orfodol i unrhyw swyddog y mae'n ofynnol iddo gael mynediad i'r system.

2.13. Mae sesiynau hyfforddi wyneb-yn-wyneb i swyddogion ar gael o hyd yn amrywiol swyddfeydd Llywodraeth Cymru. Sesiynau grŵp yw'r cyrsiau rhyngweithiol hyn ac maent yn cynnig sesiynau hyfforddi ymarferol am brosesau rheoli grantiau. Mae'r cyrsiau'n cynnwys:

- datblygu ffurflen gais;
- arfarnu;
- monitro;
- gwerthuso;

Adroddiad Blynyddol 2014 Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau

- deall Risg;
- gweithio gyda'r Trydydd Sector;
- y tudalennau Diwydrwydd Dyladwy.

2.14. Mae rhagor o waith ar y gweill i ddatblygu modiwlau hyfforddi ychwanegol a bydd y rhain ar gael yn ôl y gofyn.

2.15. Bydd pob agwedd ar yr hyfforddiant yn cael ei hadolygu a'i diweddarau i sicrhau ei bod yn diwallu anghenion y busnes. Mae swyddogion yn gallu rhoi adborth ar ddiwedd y cyrsiau ac wedyn, defnyddir yr adborth hwn i wella cynnwys yr hyfforddiant eto. Mae'r adborth wedi bod yn gadarnhaol ac wedi dangos bod swyddogion yn croesawu'r cymorth parhaus a'r cyngor a gânt, a'r canllawiau a'r hyfforddiant sy'n dal i gael eu darparu.

Hyfforddiant Allanol

2.16. Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi datblygu cyfres o raglenni hyfforddi i Awdurdodau Lleol drwy gyfrwng y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth. Darparwyd yr hyfforddiant i Awdurdodau Lleol drwy gynnal digwyddiadau rhanbarthol a sesiynau thematig. Cynhaliwyd y sesiynau hyfforddi ym mis Mehefin ledled Cymru gyda'r nod o wella arferion da a thrafod sut i reoli grantiau'n gyffredinol. Roedd swyddogion Llywodraeth Cymru ar gael i helpu i ateb unrhyw gwestiynau

2.17. Mae Llywodraeth Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru wedi darparu hyfforddiant i Awdurdodau Lleol gan ganolbwyntio ar yr hyn y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddisgwyl gan Awdurdodau Lleol sy'n cael arian grant. Roedd yr hyfforddiant yn trafod themâu cyffredin megis trefniadau llywodraethu a gweithdrefnau archwilio gan ganolbwyntio ar helpu Awdurdodau Lleol i ddeall sut y gallant wella'u gweithdrefnau hwy eu hunain er mwyn gwneud prosesau'r grantiau a'r archwilio mor syml a chydymffurfiol â phosibl. Cynhaliwyd pum cwrs drwy Gymru gyda rhyw 200 yn bresennol ynddynt. Roedd yr adborth yn gadarnhaol.

(d) Gweithio gydag Eraill

Swyddfa Cabinet y DU

2.18. Mae cyfarfodydd rheolaidd yn dal i gael eu cynnal rhwng Llywodraeth Cymru a chydweithwyr yn Swyddfa'r Cabinet. Mae Swyddfa'r Cabinet wedi bod yn awyddus i ddysgu yn sgil y gwaith sydd wedi'i wneud yng Nghymru eisoes ar wella'r prosesau rheoli grantiau. Mae Llywodraeth Cymru yn dal i rannu gwybodaeth bwysig â Swyddfa'r Cabinet. Mae hyn wedi cynnwys yr hyfforddiant cyfrifiadurol a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru ac y mae Swyddfa'r Cabinet wedyn wedi lledaenu'r hyfforddiant hwn drwy Lywodraeth y DU.

Grŵp Llywodraethu Da

2.19. Llywodraeth Cymru yw prif ddarparwr arian grant yng Nghymru. Yn y cyswllt hwnnw, mae mewn sefyllfa dda i rannu cudd-wybodaeth â darparwyr cyllid eraill am unrhyw sefydliad y mae wedi rhoi arian grant iddo.

2.20. Mae'r Grŵp Llywodraethu Da yn cynnwys prif ddarparwyr grantiau megis y Gronfa Loteri Fawr, y Comisiwn Elusennau, Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a chyrrff priodol eraill. Cadeirir y grŵp gan Lywodraeth Cymru a'i bwrpas yw trafod a rhannu'r arferion gorau a gwybodaeth am gyrff allanol ac unigolion. Os bydd rhywun wedi codi pryder neu fater penodol ynghylch sefydliad, mae'r drefn hon yn golygu bod y grŵp yn gallu gwneud penderfyniadau doeth. Ni fydd pob gwybodaeth a drafodir o reidrwydd yn arwain at dynnu'r arian a roddwyd i sefydliad penodol yn ôl, ond gall fod yn system rhybudd cynnar er mwyn i bob aelod o'r grŵp ystyried effaith y wybodaeth hon, a gweithredu os bydd hynny'n briodol.

2.21. Un o'r materion a godwyd gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus gyda'r Ysgrifennydd Parhaol yn ei sesiwn dystiolaeth ym mis Mehefin 2014 oedd y dylai'r grŵp gyfarfod yn fwy rheolaidd. Gan ymateb i'r pryder hwn, adolygwyd cylch gorchwyl y grŵp i ganolbwyntio ar rannu arferion gorau ac mae cyfarfodydd rheolaidd wedi'u trefnu; cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ym mis Hydref 2014 a bwriedir cynnal rhagor o gyfarfodydd bob pedwar mis. Mae'r grŵp bellach yn cael ei gadeirio gan Gyfarwyddwr Llywodraethu Llywodraeth Cymru.

Astudiaeth Achos: Rhannu Gwybodaeth

Bu nifer o achosion lle y cafodd pryderon ariannol a llywodraethu yn ymwneud â sefydliadau eu dwyn i sylw swyddogion. Mewn ambell achos mae'r rhain wedi cynnwys twyll posibl. Drwy gynnwys y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau a rhannu gwybodaeth am sefydliadau drwy ddefnyddio'r tudalennau Diwydrwydd Dyladwy yn effeithiol, llwyddwyd i dynnu sylw at y pryderon hyn a rhoi gwybod i bartïon perthnasol amdanynt.

Er enghraifft, dyfarnwyd arian Llywodraeth Cymru i un o gyrff y trydydd sector ond wrth adolygu ei sefyllfa ariannol wedyn, gwelwyd bod pryderon sylweddol yn ei gylch. Cadwyd golwg ar y sefydliad a phan waethygodd ei sefyllfa ariannol eto ac y daeth yn amlwg na allai'r sefydliad gydymffurfio â thelerau ac amodau'r grant mwyach, tynnwyd yr arian yn ôl. Yn sgil adolygu'r wybodaeth ar y tudalennau Diwydrwydd Dyladwy, rhybuddwyd swyddog mewn rhan arall o Lywodraeth Cymru am y sefydliad, a thynnwyd yr arian a ddyfarnwyd yn y fan honno yn ôl hefyd.

Drwy rannu gwybodaeth ar y tudalennau Diwydrwydd Dyladwy a gwaith y Grŵp Llywodraethu Da, mae swyddogion wedi gallu gwneud penderfyniadau ariannu doeth. Mae hyn hefyd wedi grymuso swyddogion i weithredu'n effeithiol ac yn effeithlon i ymchwilio i unrhyw beth sy'n eu poeni ac i gadw neu dynnu arian yn ôl fel y bo'n briodol.

Awdurdodau Lleol ac Amodau

2.22. Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi beirniadu trefniadau rheoli grantiau Awdurdodau Lleol yn y gorffennol a nifer yr amodau a gofnodwyd yn erbyn hawliadau i Lywodraeth Cymru. Yn sgil hynny, cynhaliodd Llywodraeth Cymru adolygiad a oedd yn canolbwyntio ar y ffactorau a arweiniodd at gyhoeddi'r llythyrau amodi. Mae'r adolygiad wedi tynnu sylw at nifer o faterion gan gynnwys:

Adroddiad Blynyddol 2014 Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau

- y broses a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd i benderfynu pa grantiau y mae angen eu harchwilio;
- cynnwys y cyfarwyddiadau archwilio a roddir i Swyddfa Archwilio Cymru;
- camau dilynol gan reolwyr grantiau;
- eglurdeb y canfyddiadau archwilio ar draws Llywodraeth Cymru.

2.23. Mae nifer o argymhellion wrthi'n cael eu hystyried ar hyn o bryd gyda'r nod o leihau nifer y llythyrau amodi a gryoeddir a gwella'r gwerth am arian.

(e) Mesur Cydymffurfiaeth

Archwiliadau Iechyd Llywodraeth Cymru ar Grantiau (Hapwiriadau)

2.24. Rhoddwyd proses yr hapwiriadau ar waith yn gyntaf i atgyfnerthu cydymffurfiaeth barhaus â'r Safonau Gofynnol ac i helpu rheolwyr grantiau lle'r oedd angen gwelliannau. Ar y dechrau, nod y broses oedd edrych ar ddarn penodol o ddogfennaeth a oedd yn gysylltiedig â phrosesau mewnol rhoi cynllun grantiau ar waith, e.e. cyfarwyddiadau desg. Ni fwriadwyd erioed i'r broses hon gael ei defnyddio yn erbyn sefydliad neu gorff penodol. Nid oedd ychwaith mor fanwl nac mor ddwfn â'r broses archwilio mewnol. Datblygwyd y trefniadau hyn i helpu rheolwyr grantiau i wella'u prosesau ac nid oherwydd bod angen cofnodi methiannau.

2.25. Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wedi gofyn am gynnwys gwybodaeth am werth y grantiau nad oeddent yn cydymffurfio yn ogystal â gwybodaeth am y cyfraddau cydymffurfio, yn yr adroddiad hwn. Yn y 19 mis hyd ddiwedd mis Mehefin 2014, cyflwynwyd dros 250 o geisiadau i reolwyr grantiau am ddarparu amrywiol eitemau o ddogfennaeth fewnol. Roedd 11 o ddogfennau wedi'u cofnodi'n fethiant. Enghreifftiau o fethiant yw bod cyfarwyddiadau desg yn anghyflawn a bod rhywun wedi defnyddio hen dempledi ar gyfer llythyrau dyfarnu yn hytrach na'r fersiwn ddiweddaraf sydd ar gael. Cyfanswm gwerth y grantiau a oedd yn gysylltiedig â'r dogfennau a oedd yn fethiant oedd £8,384,598. Nid yw methiant yn y ddogfennaeth fewnol yn fethiant sy'n gysylltiedig â'r corff a ariennir nac â'r gwaith y mae'n ei wneud; nid oedd yr hapwiriadau'n dangos bod y grant wedi'i ddyfarnu'n anghywir na bod y corff a ariennir yn camddefnyddio'r arian grant, na bod unrhyw fath o risg i'r arian. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi a chywiro diffygion o'r fath, ac mae'r hapwiriadau'n golygu bod modd gwneud hynny.

2.26. Mae proses cynnal a chofnodi'r hapwiriadau wedi'i hadolygu oherwydd bod rhywfaint o ddryswch ynghylch natur y gwiriadau. Mae'r broses wedi'i hailenwi'n "Archwiliadau Iechyd Grantiau" er mwyn osgoi dryswch ynghylch natur y gweithgarwch ac er mwyn gwahaniaethu rhwng y profion hyn a hapwiriadau WEFO; mae hapwiriadau WEFO yn cynnwys asesu i ba raddau y mae sefydliadau allanol yn cydymffurfio â'r drefn.

2.27. Mae'r broses newydd yn parhau i fod yn seiliedig ar ddeialog agored â rheolwyr grantiau. Rhoddir cymorth ac anogaeth iddynt gysoni dogfennau mewnol â'r arferion gorau sydd ar waith eisoes ac arferion gorau sy'n dod i'r amlwg. O dan y broses newydd Archwiliadau Iechyd Grantiau a ddechreuodd ym mis Medi 2014, mae rheolwyr grantiau'n dal i ddarparu tystiolaeth ond mae'r gwiriadau'n edrych ar y dogfennau a ddefnyddir yn ystod un rhan o'r cylch ariannu, er enghraifft y broses ymgeisio am grantiau neu adolygu grŵp o weithgareddau cysylltiedig, megis

defnyddio'r system dalu. Bydd y profion iechyd hyn yn golygu bod pobl yn deall y prosesau a'r gweithdrefnau a gyflawnir gan reolwyr grantiau'n fwy trwyadl.

Gwiriadau WEFO (Hapwiriadau)

2.28. Bydd WEFO yn cynnal gwiriadau rheoli (hapwiriadau) i sicrhau bod y gwariant sy'n cael ei ddatgan i'r Comisiwn Ewropeaidd yn gywir, bod y cynnyrch neu'r gwasanaethau wedi'u darparu yn unol â'r penderfyniad cymeradwyo, bod y ceisiadau am ad-daliad gan y buddiolwr yn gywir a bod y gweithredu a'r gwariant yn cydymffurfio â rheolau'r gymuned a rheolau cenedlaethol.

2.29. Mae'r gyfradd wallau ar gyfer rhaglenni 2007 -2013 yn mesur cyfanswm gwerth y gwariant afreolaidd a adroddir wrth y Comisiwn Ewropeaidd fel canran o gyfanswm y gwariant ardystiedig cymwys a hawlir gan brosiectau. Canran y gwallau ar gyfer pob rhaglen weithredol yw 0.73%, sy'n cael ei dosbarthu fesul rhaglen fel a ganlyn:

Ffigur 1: Cyfanswm y Gwariant a Ddatganwyd ar gyfer Cyfanswm yr Afreolaidd-dra yr Adroddwyd yn ei gylch wrth y Comisiwn Ewropeaidd

Rhaglen	Gwariant a Ddatganwyd (€)	Gwariant Anghyson (€)	% Cyfradd Wallau
Cystadleurwydd ERDF	95,578,430	1,266,377	1.32
Cystadleurwydd ESF	106,627,244	355,084	0.33
Cydgyfeirio ERDF	1,258,786,784	11,004,009	0.87
Cydgyfeirio ESF	809,508,919	3,922,214	0.48
Cyfanswm	2,270,501,377	16,547,684	0.73

Ffynhonnell: System ariannu WEFO

2.30. Mae WEFO wedi cryfhau'r gwiriadau rheoli eto ar gyfer rhaglenni 2007-2013 drwy ddiwygio cwrpas y sampl a detholir, gan ystyried y risgiau ar lefel noddwyr unigol a chan sicrhau bod o leiaf 10% yn cael eu cynnwys. Mae WEFO wedi recriwtio aelodau o staff ychwanegol i gynnal y dilysiadau hyn ac wedi trefnu i Bennaeth Atal Twyll Llywodraeth Cymru i ddarparu hyfforddiant arbenigol i staff sy'n cynnal y gwiriadau rheoli, gan gynnwys yr elfennau pwysig i helpu i atal a chanfod gwallau, er enghraifft; dangosyddion twyll, risg gwrthdaro rhwng buddiannau, gwiriadau diwydrwydd dyladwy, ac astudiaethau ar achosion penodol sy'n edrych ar ddilysrwydd dogfennau anfonebu.

Cod Ymarfer ar gyfer Ariannu'r Trydydd Sector

2.31. Cyhoeddwyd Cynllun newydd ar gyfer y Trydydd Sector a Chod Ymarfer ar gyfer Ariannu'r Trydydd Sector ym mis Ionawr 2014.

2.32. Mae'r Cod newydd yn rhestru'r 17 egwyddor sy'n sail i'r berthynas rhwng Llywodraeth Cymru a'r Trydydd Sector er mwyn galluogi perthynas ariannu iach. Mae pob Egwyddor yn bwysig er mwyn sicrhau llwyddiant ac maent yn cynnwys materion pwysig megis Penderfyniadau Prydlon (IV), Amrywiaeth (XIV), Llywodraethu Da (XVI), Deialog Gynnar ac Adeiladol (III), Lefelau Ariannu Teg (VI) a Thaliadau (X). Mae Egwyddor IV yn cyfeirio at roi gwybod am arian a fydd ar gael yn y dyfodol o leiaf dri mis cyn i'r cytundeb ariannu presennol ddod i ben.

2.33. Mae'r Cod newydd yn annog perthynas fwy agored rhwng Llywodraeth Cymru a'r Sector ynghyd â hunanadroddiadau rhagweithiol ar unrhyw achlysuron lle nad yw egwyddorion y Cod wedi'u dilyn. Mae hyn yn wahanol i'r drefn a'r arfer blaenorol a oedd yn dibynnu ar hysbysu Is-bwyllgor Cyllid a Chydymffurfiaeth Cyngor Partneriaeth y Trydydd Sector gan y sefydliad yr effeithir arno yn y Trydydd Sector.

2.34. Gofynnwyd i reolwyr Grantiau Llywodraeth Cymru roi gwybodaeth ynglŷn â dilyn Egwyddorion y Cod, yn benodol, hysbysu sefydliadau'n brydlon am yr arian. Adroddwyd am nifer fach o achlysuron lle nad oedd gofynion Egwyddor IV wedi'u bodloni. Roedd yr achlysuron hyn yn ymwneud â grantiau penodol ac nid oeddent yn canolbwyntio ar unrhyw faes penodol.

2.35. Gan amlaf, lle nad oedd rhaglenni grantiau i bob golwg yn cydymffurfio ag Egwyddor IV, roedd rheolwyr y grant wrthi'n trafod neu'n negodi â'r cyrff dan sylw yn y Trydydd Sector yn ei gylch, yn unol ag Egwyddor III y Cod Ymarfer sy'n dweud bod angen cynnal deialog gynnar ac adeiladol. Mae angen gwneud rhagor o waith i sicrhau bod y broses hunanadrodd yn ddigon trwyadl a bod rhaglenni grantiau eraill yn cydymffurfio ag Egwyddor IV.

2.36. Mae canolbwyntio'n gryf ar ystyried cydymffurfiaeth ag Egwyddor IV yn ddefnyddiol er mwyn hyrwyddo'r Cod i reolwyr grantiau. Fodd bynnag, mae'n bwysig nad yw'r canolbwyntio hwn yn golygu bod llai o bwys yn cael ei roi ar yr 16 Egwyddor arall a dylid cofio'u bod yn ymwneud â materion pwysig eraill megis Amrywiaeth (XIV) a Llywodraethu Da (XVI). Mae'n bosibl hefyd y bydd cwynion yn codi am egwyddorion megis Deialog Gynnar ac Adeiladol (III); Lefelau Ariannu Teg (VI) neu Daliadau (X).

2.37. Dyma rai o'r camau sy'n cael eu cymryd i asesu i ba raddau y mae'r Egwyddorion yn cael eu mabwysiadu'n gyffredinol: Y Ganolfan Ragoriaeth ac Uned y Trydydd Sector yn cydweithio â rheolwyr grantiau i gryfhau ymwybyddiaeth o'r materion sy'n gallu codi wrth hysbysu ymgeiswyr yn hwyr ynghylch yr arian; o ran cynlluniau grantiau sydd heb gydymffurfio ag Egwyddor IV, egluro'r rhesymau a chanolbwyntio ar sut y gellid osgoi hyn mewn cylchoedd cyllido yn y dyfodol; nodi'r arferion da a'u rhannu drwy roi hyfforddiant ar ariannu'r Trydydd Sector; datblygu rhaglen dreigl i brofi cynlluniau grantiau, yn enwedig o ran cydymffurfio ag Egwyddor IV o'r Cod.

2.38. Yn ogystal â hyfforddiant a chanllawiau, ymchwilir i ddulliau eraill i sicrhau bod pobl yn cydymffurfio â'r Cod, megis defnyddio cloc cyfrif i lawr ar fewnrwyd Llywodraeth Cymru ym mis Tachwedd/Rhagfyr; mae hwn yn dangos bob dydd faint o amser sydd ar ôl i roi gwybod i sefydliad yn y Trydydd Sector am benderfyniadau ariannu yn y dyfodol.

Astudiaeth Achos: Grant Iechyd Meddwl Adran 64

Mae grant iechyd meddwl Adran 64 yn rhoi arian i gyrff cenedlaethol y Trydydd Sector sy'n gweithio ym maes iechyd meddwl. Yn y gorffennol roedd y ceisiadau a'r adroddiadau cynnydd a gyflwynwyd yn amrywio'n sylweddol - o ran eu cynnwys a'u hansawdd.

Gan sylweddoli hyn, aeth swyddogion ati i gynnal adolygiad sylfaenol o'r drefn

arian grant yn ei chrynswth.

Er mwyn hybu cysondeb, datblygwyd templedi gan swyddogion i sicrhau bod gwybodaeth gyflawn a chywir yn cael ei chyflwyno, a bod targedau SMART yn cael eu datblygu. Lledaenwyd cyfres o weithdai i sefydliadau er mwyn egluro'r trefniadau monitro, adrodd a llywodraethu newydd. Y canlyniad oedd rhagor o eglurdeb, gwell dealltwriaeth (gan dderbynwyr grantiau o ofynion Llywodraeth Cymru) ac adroddiadau cynnydd cryno, manwl a pherthnasol.

Mewn ysbryd o welliant parhaus, bu defnyddwyr gwasanaethau iechyd meddwl yn ymwneud yn frwd ag asesu ceisiadau 2015-18. Mae'r datblygiad arloesol hwn yn sicrhau bod sefydliadau'n gweithio nid dim ond i ymateb i bolisiau Llywodraeth Cymru ond hefyd i anghenion a dyheadau defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr.

Cynllun Atal Twyll Cenedlaethol 2014

2.39. Ymarfer paru data yw'r Cynllun Atal Twyll Cenedlaethol. Y Comisiwn Archwilio a Swyddfa Archwilio Cymru sy'n gyfrifol amdano. Bydd y Cynllun yn cael ei roi ar waith bob 2 flynedd ac, ers ei gyflwyno yn 1996, mae wedi canfod twyll a gordaliadau gwerth cyfanswm o £26 miliwn yng Nghymru a £1.17 biliwn ledled y DU.

2.40. Mae Llywodraeth Cymru unwaith eto'n cymryd rhan yn y Cynllun i ddangos mewn ffordd ragweithiol ei hymrwymiad i ganfod twyll a gwallau yn y sector cyhoeddus. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno gwybodaeth sy'n deillio o'i chyflogres a'i systemau talu cyflenwyr, gan gynnwys gwybodaeth am dderbynwyr grantiau, i'r Comisiwn Archwilio a bydd y wybodaeth hon yn cael ei pharu ag amrywiaeth o fathau eraill o wybodaeth a ddarperir gan sefydliadau eraill.

2.41. Mae templed dyfarnu grant safonol Llywodraeth Cymru yn cynnwys cymal cyffredinol sy'n rhoi gwybod i gyrff a ariennir bod yn rhaid iddynt gymryd rhan mewn cynlluniau atal twyll fel hyn. Wrth ymateb i bryderon y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus am ddiffyg cysondeb yn y gofyniad i sicrhau bod gyrff a ariennir yn cymryd rhan mewn cynlluniau fel hyn, mae WEFO ar hyn o bryd yn diwygio'r llythyr dyfarnu a ddefnyddir ar gyfer y cylch cyllido nesaf i gynnwys y geiriad hwn.

(f) Deall Costau Gweinyddol

2.42. Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud o'r blaen pa mor anodd yw gwahanu'r costau gweinyddol sydd ynghlwm wrth arian grant. Bydd grantiau'n aml yn cael eu rhoi ar waith fel rhan o ddatblygu a gwireddu polisiau'n ehangach ac mae'n anodd gwahanu cost datblygu'r polisi, prosesau rheoli grantiau a'r costau gweinyddol sy'n gysylltiedig â hwy. Yn yr un modd, mae Swyddfa'r Cabinet hefyd wedi methu â phennu mewn ffordd gyson y costau gweinyddol sylfaenol ar gyfer grantiau drwy Adrannau Llywodraeth y DU.

2.43. Gan ymateb i bryderon y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ynghylch costau gweinyddol, mae nifer o grantiau wedi'u hadolygu erbyn hyn. Roedd y rhain yn cynnwys grantiau mawr a bach i gyrff preifat a chyrrff y trydydd sector a rhai grantiau i unigolion.

2.44. Er bod grantiau'n amrywio'n fawr o ran eu natur a'u maint, roedd y canfyddiadau'n dangos amrywiad sylweddol yn lefel y costau gweinyddol. Roedd y costau gweinyddol fesul grant a ddyfarnwyd yn amrywio o £45 i £13,843, sydd, o'u hystyried yn ganran o swm yr arian grant a roddwyd, yn amrywio o 0.27% i 77.5%.

2.45. Dylai prosesau o'r naill ben i'r llall fod yn gymesur ac yn briodol ar gyfer y rhaglen grant dan sylw. Fodd bynnag, mae'n rhaid dilyn proses 'sylfaenol' bob tro, beth bynnag fydd lefel yr arian grant. Mae'r prosesau sylfaenol safonol hyn yn cynnwys gweithgareddau sy'n berthnasol i'r broses ymgeisio, arfarnu, diwydrwydd dyladwy, gweithdrefnau cymeradwyo, trefniadau ariannu, prosesau talu a monitro. O ran rhai rhaglenni grantiau, mae'n bosibl cyflawni'r prosesau hyn 'â chyffyrddiad ysgafn', lle bydd lefel y risg a symiau'r grantiau'n isel. Fodd bynnag, bydd canrannau'r costau gweinyddol ar gyfer grant bach bob tro'n uwch nag ar gyfer grant mawr, oherwydd bod angen cyflawni'r prosesau sylfaenol bob tro.

2.46. Er enghraifft, mewn dau o'r dyfarniadau grant a adolygwyd ar gyfer rhaglen a oedd yn rhoi grantiau bach i unigolion, roedd y costau gweinyddol yr un fath, sef dim ond £45. Ar gyfer y grant mwy, sef £996, mae hyn gyfystyr â dim ond 4.55% o'r grant a ddyfarnwyd, ond ar gyfer y grant llai o £58, mae'n 77.5%

2.47. Mae'r enghraifft hon yn dangos yn glir bod lefel y grant yn cael effaith sylweddol ar ganran y costau gweinyddol. Yr unig ffordd o gael darlun cywir o gostau gweinyddu pob rhaglen grantiau yn Llywodraeth Cymru fyddai adolygu pob grant unigol a ddyfernir oherwydd bod costau gweinyddu'r grantiau'n amrywio'n sylweddol, hyd yn oed o fewn yr un rhaglen. O gofio bod tua 18,000 o grantiau'n cael eu cynnig gan Lywodraeth Cymru bob blwyddyn, byddai'r ymarfer hwn yn gostus ac yn anymarferol. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn benderfynol o leihau costau gweinyddol rheoli grantiau. Bydd lleihau costau gweinyddol a biwrocratiaeth yn rhan o'r gwaith parhaus i wella'r Prosiect Grantiau.

Astudiaeth Achos: Papurau Bro

Mae rhaglen y Papurau Bro yn dyfarnu grantiau bach i helpu i gyhoeddi a dosbarthu papurau bro Cymraeg. Ar sail cyngor a gafwyd gan y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau, argymhellwyd y dylid newid y rhaglen grantiau a'u dyfarnu bob tair blynedd yn hytrach na bob blwyddyn.

Roedd newid o drefn flynyddol i drefn bob tair blynedd yn golygu llai o ofynion gweinyddol yn gyffredinol. Roedd llai o waith gweinyddol ynghlwm wrth arfarnu ceisiadau, wrth baratoi llythyrau dyfarnu ac ati. Dros gyfnod o dair blynedd, llwyddwyd i arbed £10,707 ar gyfanswm y costau.

Ar gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2013 a mis Mawrth 2016, dyfarnwyd 51 o grantiau, gwerth cyfanswm o £261,030. Mae'r arbedion yn cyfateb i £209.95 am bob grant a ddyfarnwyd a 4.1% o gyfanswm y grantiau a ddyfarnwyd dros y tair blynedd.

Roedd y newid hefyd yn arbed costau i'r ymgeiswyr gan mai dim ond un cais am grant yr oedd angen iddynt ei baratoi yn ystod y cyfnod yn hytrach na thri.

(ii) Gwelliannau WEFO

Ymateb i Adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru

2.48. Mae WEFO wedi bod yn rhoi ar waith y gwersi a ddysgwyd yn sgil nifer o adroddiadau Swyddfa Archwilio Cymru fel y'u trafodwyd â'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ar 12 Mehefin 2014. Mae mynd i'r afael â'r rhan fwyaf o'r argymhellion hyn yn rhan o'r gwaith paratoi ar gyfer cylch cyllido 2014 - 2020 ac fe ystyriwyd pob argymhelliad yn ofalus. Er enghraifft, mae canllawiau i'r broses ymgeisio, gan gynnwys beth yn union a fydd yn ofynnol ym mhob cais, wedi bod ar gael ers mis Mai 2014, ac mae hyn o gymorth i ddarpar fuddiolwyr gael syniad faint o amser y mae eu cais yn debygol o'i gymryd, yn dibynnu ar ei gymhlethdod a'i newydd-deb. Mae blaenoriaethau WEFO wedi'u hegluro drwy sefydlu'r Fframwaith Blaenoriaethu Economaidd a chyhoeddi'r rhaglenni gweithredol drafft yn gynnar, sydd ymhell ar y blaen i'r rhai yng ngweinyddiaethau eraill y DU.

2.49. Mae'r Comisiwn Ewropeaidd bellach wedi cymeradwyo'r holl Raglenni Gweithredol ar gyfer 2014 - 2020. Cymru oedd y weinyddiaeth gyntaf yn y DU i gael cymeradwyo'i rhaglenni ac roedd ymhlith y rhai cyntaf drwy'r Undeb Ewropeaidd. Mae Gweinidog Cyllid a Busnes y Llywodraeth eisoes wedi cyhoeddi'r prosiect cyntaf a gymeradwywyd ar gyfer Prifysgol Aberystwyth ac mae lluo o brosiectau cryf eraill yn dynn wrth ei sodlau. Mae WEFO wedi gallu achub y blaen ar weinyddiaethau eraill drwy weithio gyda darpar fuddiolwyr ar raglenni drafft, prosesau ymgeisio a chanllawiau gan sicrhau bod cyn lleied o risg ag y bo modd o orfod ail-weithio ar ein paratoadau pan fyddai'r rhaglenni'n cael eu cymeradwyo'n derfynol.

2.50. Mewn rhai meysydd, mae cyfyngiadau wedi bod ar y manylion y gellir eu darparu. Er enghraifft, dim ond ym mis Hydref 2014 y cwblhaodd y Comisiwn y rheoliadau manwl ar gyfer yr Opsiynau Cost Symlach. Mae'r Opsiynau Cost Symlach yn effeithio ar sut y caiff rhai prosiectau eu datblygu, ac mewn rhai ffyrdd, bydd angen i WEFO barhau i ddatblygu'r opsiynau am beth amser eto. Fodd bynnag, ar y cyfan, mae'r gwaith ar brosiectau strategol gyda darpar fuddiolwyr yn mynd rhagddo'n dda ac felly bydd modd eu hystyried i'w cymeradwyo'n gyflym iawn ar ôl i'r Comisiwn gymeradwyo Cytundeb Partneriaeth y DU a Rhaglenni Gweithredol Cymru.

Prosesau a Systemau Busnes

2.51. Rhaglen TG integredig ar y we yw PPIMS (System Reoli Gwybodaeth Raglenni a Phrosiectau) a ddefnyddir gan WEFO i weinyddu'r Cronfeydd Strwythurol yng Nghymru. Mae'r system wedi'i theilwra ar gyfer gofynion penodol rhaglenni sy'n cael eu hariannu gan yr Undeb Ewropeaidd ac mae'n helpu i gynnal disgyblaeth wrth roi prosesau busnes ar waith. Mae'r Comisiwn yn cyfeirio gweinyddiaethau eraill yn Ewrop yn rheolaidd at Gymru fel esiampl.

2.52. Adnewyddwyd pryd a gwedd WEFO Ar-lein (nodwedd allanol PPIMS) a gwnaed gwelliannau i'r broses we-lywio hefyd ar ôl cael adborth gan ddefnyddwyr. Mae strwythur y ffolderi ffeilio dogfennau wedi'i newid er mwyn symleiddio'r gwaith cofnodi a chadw dogfennau.

2.53. Mae WEFO wedi addasu PPIMS mewn sawl ffordd i gyd-fynd â'r prosesau mewnol gan gynnwys:

- gwella'r ffordd y gall noddwyr gyflwyno tystiolaeth i gefnogi rhestrau'r trafodion sy'n cyd-fynd â phob hawliad i WEFO;
- gwella'r ffordd y mae Materion a Gweithredoedd yn gweithio, gan greu cysylltiadau mwy clos â dynodi a rheoli risgiau a gwneud pethau'n fwy clir;
- symleiddio'r gwaith Ailwerthuso (sy'n golygu bod modd ail-arfarnu prosiectau a'u newid yn ystod eu hoes), gan sicrhau bod y broses yn gyflymach i gwsmeriaid a'i bod hi'n haws dilyn llwybr archwilio clir.

Hyfforddiant

2.54. Bydd hyfforddiant a chymorth yn cael eu darparu'n barhaus ar gyfer staff WEFO a buddiolwyr. Wrth baratoi ar gyfer y rhaglenni newydd, mae cyfres o fodiwlau hyfforddi ar y gweill, sy'n ymwneud â'r broses ymgeisio ar gyfer y cylch cyllido newydd, gan gynnwys:

- yr angen am achos busnes clir i ategu'r ymyriad arfaethedig;
- cyflawni canlyniadau;
- gofynion y comisiwn o ran monitro ac adrodd;
- paratoi ar gyfer archwiliadau llwyddiannus;
- cadw dogfennau;
- rheoli ansawdd.

2.55. Yn fewnol, mae tîm Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru wedi darparu hyfforddiant ar reoli risgiau ac ar ymwybyddiaeth o dwyll i staff WEFO ac mae tîm Newid Busnes WEFO wedi sicrhau bod gan y staff y wybodaeth ddiweddaraf am wella pob proses fusnes wrth ei rhoi ar waith.

Adolygu Prosiectau

2.56. Bydd adolygiadau prosiect rheolaidd yn cael eu cynnal ar bob gweithrediad. Mae WEFO yn ystyried yn barhaus i ffordd orau o wneud hyn, yn enwedig wrth agosáu at gamau olaf rhaglenni 2007-2013, a phan fydd her cwblhau'r prosiectau yn unol â'r cynllun a'r gyllideb yn pwysu mwy, er mwyn sicrhau bod y rhaglenni'n cael cymaint o ddylanwad â phosibl. Cyhoeddwyd canllawiau diwygiedig i holl swyddogion WEFO sy'n gyfrifol am ddiwydrwydd dyladwy a chyflawni canlyniadau. Er nad yw hyn yn newydd, mae'r canllawiau'n dangos eto pa mor bwysig yw cynnal cyfarfodydd adolygu ffurfiol.

Rheoli Dogfennau

2.57. Gan ymateb i argymhellion archwiliadau ynghylch lleoliad a dosbarthiad dogfennau, ac er mwyn diweddarau canllawiau adrannau rheoli cofnodion a chadw dogfennau'r Comisiwn, mae WEFO wedi symleiddio'r prosesau ar gyfer metadata (gwybodaeth am berfformiad prosiectau sy'n gysylltiedig â phob hawliad i WEFO) ac mae canllawiau diwygiedig wedi'u rhoi i swyddogion ac i fuddiolwyr (noddwyr prosiectau).

ADRAN 3: ARIAN

3.0. Yn yr adran hon, rhoddir golwg gyffredinol ar y grantiau a roddwyd i'r gwahanol sectorau a manylion amdanynt, gan nodi'r arian a ddaw'n uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru (3(i)) a'r arian a ddaw gan WEFO (3(ii)).

(i) ARIAN GAN LYWODRAETH CYMRU

3.1. Roedd Adroddiad Blynyddol y llynedd yn dangos bod anawsterau o ran y ffordd y cyflwynwyd adroddiadau am yr arian ym mhob sector. Er bod y cyfanswm cyffredinol yr arian grant yn gywir, roedd pryder nad oedd ffigurau'r sectorau unigol o bosibl yn gywir.

3.2. Mae llawer o waith wedi'i wneud i wella gwaith paratoi adroddiadau am system ariannol Llywodraeth Cymru. Fel rhan o'r gwaith hwn, mae bron 64,000 o sefydliadau wedi'u hadolygu gan neilltuo allwedd diwydiant priodol i bob sefydliad. Mae'r gwaith hwn wedi galluogi'r system i ddyrannu codau cyllid priodol yn awtomatig ar gyfer pob gwariant. Mae hyn wedi gwella cysondeb yr adroddiadau drwy ddileu'r posibilrwydd o wallau dynol wrth gategoreiddio arian grant.

3.3. Mae'r newidiadau wedi gwella cywirdeb gwybodaeth reoli Llywodraeth Cymru ac yn y pen draw wedi gwella'i gallu i baratoi adroddiadau, ond proses barhaus yw'r broses wella hon. Er bod cryn amser ac ymdrech wedi'u buddsoddi i roi'r newidiadau hyn ar waith, mae angen addasu sawl peth o hyd. Rhoddir y newidiadau sy'n weddill ar waith ym mlynnyddoedd ariannol 2014/15 a 2015/16.

3.4. Seilir ffigurau 2013/14 yn adroddiad eleni ar allweddi diwydiant ac nid oes modd eu cymharu'n uniongyrchol â ffigurau Adroddiad Blynyddol y llynedd a oedd wedi'u seilio ar godau nominal. Bydd gwella'r gallu i adrodd yn galluogi Llywodraeth Cymru i barhau i fireinio'r ffordd y mae'n defnyddio data ariannol.

3.5. Mae Ffigur 2 yn dangos y tueddiadau sy'n gysylltiedig â threfniadau ariannu rheoli grantiau cyffredinol Llywodraeth Cymru gan gynnwys grantiau wedi'u neilltuo a grantiau heb eu neilltuo.

Ffigur 2: Cyfanswm Arian Grant Llywodraeth Cymru fesul Blwyddyn Ariannol

	2011/12	2012/13	2013/14	% y Newid 2012/13 i 2013/14
Lefel y grant a ddarparwyd (£bn)	13.1	13.2	13.6	3.0%
Amcangyfrif o nifer y rhaglenni y flwyddyn	456	435	400	8.0%
Amcangyfrif o nifer y grantiau a gynigiwyd bob blwyddyn	24,400	20,200	18,400	8.9%

Ffynhonnell: System Gyllid ac e-Grantiau Llywodraeth Cymru

3.6. Rhoddodd Llywodraeth Cymru oddeutu 400 o raglenni grantiau gwahanol ar waith a oedd yn gyfran fawr iawn o'n cyllideb flynyddol gyffredinol ar gyfer 2013/14, a darparwyd £13.6 biliwn ar gyfer sefydliadau yng Nghymru. Oherwydd mai natur ddeinamig sydd i grantiau, mae nifer y rhaglenni sydd ar waith ar unrhyw un adeg yn gallu amrywio'n sylweddol. Mae'r rhaglenni sydd ar waith ar hyn o bryd yn cynnig oddeutu 18,400 o grantiau unigol bob blwyddyn. Mae nifer y rhaglenni (8.0%) a nifer y grantiau a gynigiwyd (8.9%) wedi lleihau yn barhaus yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae sawl peth yn gyfrifol am y duedd hon, gan roi llai o grantiau a rhagor o gydweithio rhwng Awdurdodau Lleol a'r gymuned ehangach. Mae'r duedd hon yn bwysig yng nghyd-destun amcan Llywodraeth Cymru i leihau costau gweinyddu grantiau.

3.7 O'r cyfanswm cyffredinol hwn, mae dros £11.2bn yn arian heb ei neilltuo a roddir i Awdurdodau Lleol, y GIG a Chyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei ddefnyddio i wireddu blaenoriaethau a bennir yn lleol, yn ddarostyngedig i'w dyletswyddau statudol. Mae arian heb ei neilltuo i'r sefydliadau hyn yn destun nifer o adroddiadau a phrosesau craffu eraill, ac nid ar y math hwn o ariannu y mae'r adran hon o'r Adroddiad yn canolbwyntio. Mae'r adran olaf o'r Adroddiad yn canolbwyntio ar arian wedi'i neilltuo, h.y. y math o gynlluniau grantiau sydd wedi wynebu'r anawsterau rheoli mwyaf yn y blynyddoedd diwethaf.

3.8. Bydd Llywodraeth Cymru yn rheoli arian yn uniongyrchol gan y Comisiwn Ewropeaidd drwy'r Cynllun Datblygu Rhanbarthol a Chronfa Pysgodfeydd Ewrop; mae'r rhain wedi'u cynnwys yn y gwariant wedi'i neilltuo. Hefyd, yn y gwariant wedi'i neilltuo, mae'r arian Ewropeaidd a roddir drwy WEFO ac a drosglwyddir i drydydd partïon gan Lywodraeth Cymru. Mae'r grantiau a roddir yn uniongyrchol gan WEFO yn cael eu trafod ym mharagraffau 3.22 i 3.28 o'r adroddiad hwn.

3.9. Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi arian grant i'r tri phrif sector, sef y sector cyhoeddus (llywodraeth leol, y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG), Adrannau'r Llywodraeth, cyrff a noddir a sefydliadau addysg), y sector preifat a'r Trydydd Sector (mudiadau gwirfoddol, mentrau cymdeithasol, cyrff cymunedol ac ati).

Y Sector Cyhoeddus

3.10. Rhoddir arian grant wedi'i neilltuo i Awdurdodau Lleol, i'r GIG, i gyrff cysylltiedig â'r Llywodraeth Ganolog a Chorfforaethau Cyhoeddus, Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru ac addysg.

Awdurdodau Lleol

3.11. Mae Llywodraeth Cymru yn dal yn benderfynol o leihau nifer y cynlluniau grantiau wedi'u neilltuo a roddir i Awdurdodau Lleol. Lle bynnag y bo modd, bydd yr arian ar gyfer gweithgareddau penodol yn cael ei drosglwyddo i'r Grant Cymorth Refeniw sydd heb ei neilltuo ac sy'n galluogi Awdurdodau Lleol i benderfynu ar flaenoriaethau lleol a defnyddio'r arian fel sy'n briodol. Mae hyn yn dileu'r costau gweinyddu sy'n gysylltiedig â grantiau penodol i'r Awdurdod Lleol ac i Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, bydd gofyn cael grantiau penodol o hyd lle y bydd angen i Awdurdodau Lleol weithredu a chyflawni blaenoriaethau penodol Gweinidogion. Yn 2013/14, rhoddodd Llywodraeth Cymru £546m ar ffurf grantiau wedi'u neilltuo i

Awdurdodau Lleol. Rhai enghreifftiau o grantiau wedi'u neilltuo yw'r Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf, Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a'r Grant Lwfans Atgyweiriadau Mawr.

Y GIG

3.12 Mae Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am roi arweiniad strategol ar waith, ac am reoli GIG Cymru ac ysgwyddo stiwardiaeth gyffredinol dros arian y GIG. Bydd y rhan fwyaf o arian y GIG yn cael ei ddarparu ar ffurf cymorth grant heb ei neilltuo sy'n galluogi'r GIG i wireddu ei ddyletswyddau statudol a chyflawni blaenoriaethau lleol. Mae swm cymharol fach o arian grant wedi'i neilltuo (£22m yn 2013/14) hefyd yn cael ei roi i'r GIG i'w alluogi i gyflawni gweithgareddau penodol i wireddu amcanion polisi Llywodraeth Cymru. Cyfeiriwyd eisoes yn yr adran hon at wella adroddiadau, a rhan o'r gwaith hwnnw yw parhau i ddynodi arian wedi'i neilltuo ar gyfer sefydliadau cysylltiedig ag iechyd, ac felly gellid disgwyl i'r arian a ddyrennir i'r categori hwn gynyddu yn y blynyddoedd a ddaw. Enghreifftiau o grantiau wedi'u neilltuo i'r GIG yw grantiau i gefnogi gweithgareddau Ymchwil a Datblygu, ac i helpu i hyfforddi Ymwelwyr Iechyd sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Dechrau'n Deg.

Y Llywodraeth Ganolog a Chorfforaethau Cyhoeddus

3.13 Mae Llywodraeth Cymru yn noddni nifer o sefydliadau sy'n gysylltiedig â'r Llywodraeth Ganolog neu sy'n Gorfforaethau Cyhoeddus, megis yr Adran Gwaith a Phensiynau, Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru, yr Adran Iechyd, Gwasanaeth Carchardai EM, Swyddfa Archwilio Cymru a Chomisiynydd Pobl Hŷn Cymru. Yn 2013/14, darparwyd £340m o arian wedi'i neilltuo i'r sefydliadau hyn i gefnogi gweithgareddau yng Nghymru gan sicrhau gwerth am arian wrth fwrw ymlaen â phrif bolisiau.

Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru

3.14. Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi arian i nifer o wahanol gyrff a elwir yn Gyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys Chwaraeon Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru. Yn 2013/14, rhoddodd Llywodraeth Cymru £19m ar ffurf grantiau wedi'u neilltuo i Gyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru sy'n cynnwys y Gronfa Cyfnerthedd Ecosystemau, Amddiffyn rhag Llifogydd a'r Grant Tipio Anghyfreithlon.

Arian ar gyfer Addysg

3.15 Nid dim ond ar ffurf grantiau uniongyrchol i ysgolion, colegau a sefydliadau addysg uwch y telir arian grant wedi'i neilltuo ond hefyd ar ffurf grantiau anuniongyrchol drwy'r trydydd sector, cyrff preifat ac Awdurdodau Lleol. Trafodir y rhain o dan yr adrannau perthnasol yn yr adroddiad hwn. Er nad yw union wariant Awdurdodau Lleol ar addysg yn cael ei fesur ar wahân, mae wedi'i gynnwys o dan gategori Awdurdodau Lleol (paragraff 3.11). Mae grantiau wedi'u neilltuo a roddir yn uniongyrchol i ysgolion, colegau a phrifysgolion i wireddu amcanion polisi penodol yn cael eu mesur ar wahân, a'r cyfanswm yn 2013/14 oedd £489m.

Y Sector Preifat

3.16. Yn Adroddiad Blynyddol 2013, seiliwyd categori'r sector preifat ar un cod nominal a hwnnw wedi'i rannu'n ddwy ran â llaw; arian ar gyfer busnesau ac arian ar gyfer addysg. Y rheswm dros hyn oedd nad oedd system ariannol Llywodraeth Cymru yn gwahaniaethu rhwng busnesau ac addysg wrth ddadansoddi'r gwariant drwy ddefnyddio codau nominal. Cyfrifwyd y ffigurau unigol yr adroddir yn eu cylch ar gyfer busnesau ac addysg drwy ddefnyddio data a oedd yn deillio o nifer o systemau ac felly nid oes modd bod yn gwbl sicr am eu cywirdeb.

3.17. Mae ail-ffurfweddu'r strwythur cyfrifyddu a symud at adroddiadau sydd wedi'u seilio ar allwedd diwydiant wedi galluogi Llywodraeth Cymru i weld faint o arian a roddir i fusnesau'r sector preifat. Felly, at ddiben yr adroddiad hwn ac Adroddiadau Blynyddol yn y dyfodol, mae'r dadansoddiad hwn o'r sector preifat yn canolbwyntio'n unig ar yr arian a roddir i fusnesau; trafodwyd yr arian a roddir i addysg ym mharagraff 3.15.

3.18. Amcan rhoi arian grant i fusnesau yw cryfhau'r economi ac mae hyn yn cynnwys amrywiaeth eang o weithgareddau, gan gynnwys busnesau newydd, adfywio, cynlluniau arbed ynni, hyfforddiant a thwristiaeth. Rhoddwyd grantiau gwerth £827m i'r sector hwn yn 2013/14, sy'n dangos ymrwymiad Llywodraeth Cymru i helpu busnesau i gynyddu eu twf economaidd yng Nghymru.

Astudiaeth Achos: Grant SMARTCymru ar gyfer Ymchwil a Datblygu

Mae Llywodraeth Cymru wedi pwysleisio bod ymchwil a datblygu'n ddull o wella twf economaidd yng Nghymru. Yn sgil hyn, mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu grant SMARTCymru i roi arian i gwmnïau yng Nghymru i gynnal prosiectau ymchwil a datblygu. Pe na bai'r grant hwn ar gael, byddai cwmnïau yng Nghymru yn gwneud cryn dipyn yn llai o waith ymchwil, a byddai hynny'n amharu ar lwyddiant a thwf y sefydliadau hyn.

Er 2012, mae SMARTCymru wedi rhoi arian grant i Gwmni Sure Chill i ymchwilio a datblygu technoleg oeri brechlynnau. Rhoddwyd cyfanswm arian grant gwerth dros £290,000 a bu hyn yn help i'r cwmni sicrhau arian gan Sefydliad Bill a Melinda Gates.

Mae technoleg Sure Chill yn cynnig gallu heb ei ail i oeri brechlynnau, heb y peryglon sydd ynghlwm wrth eu rhewi, yn enwedig lle bydd y cyflenwad pŵer yn wael, yn mynd a dod neu lle nad oes cyflenwad ar gael o gwbl. Ers cwblhau'r datblygiad newydd, mae Sure Chill wedi adeiladau rhyw 1,500 o oergelloedd yn ei weithdy yng Nghymru, gan eu hanfon i dros 40 o wledydd i gleientiaid megis Unicef. Mae'r cwmni hefyd wedi llofnodi cytundeb trwyddedu â gweithgynhyrchydd mawr yn India i wneud oergelloedd meddygol ar safle newydd sy'n cael ei adeiladu ger Mumbai.

Y Trydydd Sector

3.19. Yn ôl y diffiniad, cyrff annibynnol, anllywodraethol yw'r Trydydd Sector sy'n cael eu sefydlu'n wirfoddol gan ddinasyddion, a'r rheini'n cael eu cymell gan yr awydd i hybu eu hamcanion cymdeithasol, diwylliannol neu amgylcheddol. Maent wedi ymrwymo i ail-fuddsoddi eu gwargedau i hyrwyddo'u hamcanion. Mae Llywodraeth Cymru yn sylweddoli bod gan y Trydydd Sector ran bwysig iawn i'w chwarae'n helpu i gyflawni ei hamcanion o dan ei Rhaglen Lywodraethu. Mae Llywodraeth Cymru yn darparu arian grant wedi'i neilltuo i'r Trydydd Sector.

3.20. Mae'r gostyngiad yr adroddwyd yn ei gylch yn yr arian grant i'r Trydydd Sector (£303m, £265m a £240m dros y tair blwyddyn ariannol diwethaf yn y drefn honno), yn adlewyrchu ystod o amgylchiadau ar draws llawer o adrannau Llywodraeth Cymru. Mae'n anochel bod y sefyllfa economaidd gyffredinol a'r gostyngiad yn yr arian a roddir gan Lywodraeth y DU i Gymru wedi effeithio ar ariannu pob sector. Rhagwelir er hynny bod y ffigurau ariannu cyffredinol ar gyfer y Trydydd Sector, gan gynnwys caffael, yn dangos ymrwymiad parhaus i ariannu'r Trydydd Sector ar draws Llywodraeth Cymru. Cyhoeddir ffigurau sy'n cynnwys holl arian y Trydydd Sector yn yr Adroddiad Blynyddol am Gynllun y Trydydd Sector.

Astudiaeth Achos: Y Gronfa Gwirfoddoli yng Nghymru

Yn 2013/14, rhoddodd Llywodraeth Cymru £1.13m i Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru weinyddu'r Gronfa Gwirfoddoli yng Nghymru. Y Gronfa yw'r prif gynllun cymorth i sefydliadau sy'n dymuno datblygu prosiectau sy'n darparu cyfleoedd gwirfoddoli o safon ledled Cymru.

Drwyddi draw, mae'r Gronfa wedi cefnogi prosiectau sydd wedi'u cynhyrchu dros 5,000 o wirfoddolwyr a'r rheini wedi cyfrannu dros 467,000 o oriau gwirfoddoli. Aeth 13% o'r gwirfoddolwyr a gefnogwyd yn eu blaen i addysg bellach neu llwyddasant i gael gwaith yn sgil hyn.

(ii) ARIAN GAN WEFO

3.21. Mae'r adran hon yn trafod yr arian a roddwyd yn uniongyrchol i sefydliadau gan WEFO.

3.22. Mae'r Comisiwn Ewropeaidd yn gosod y polisi a'r blaenoriaethau ar gyfer yr arian mae'n ei roi i Gymru. Mae rhywfaint o le i negodi o fewn y blaenoriaethau hyn, ac mae WEFO wedi llwyddo i sicrhau newid sylweddol yn safbwyntiau cychwynnol y Comisiwn ar wahanol bwyntiau wrth bennu'r rhaglenni gweithredol ar gyfer 2014-2020. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, cymorth i gynlluniau ffyrdd penodol a chyfraddau ymyrryd; bydd y meysydd hyn i gyd yn cynnig mwy o hyblygrwydd nag a gynigiwyd yn wreiddiol, gan gysoni'r rhaglenni â blaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

3.23. Oherwydd mai natur gydweithredol sydd i brosiectau sy'n cael eu noddi drwy WEFO, mae'r rhan fwyaf helaeth o'r prosiectau'n cynnwys corff arweiniol (noddwr) a nifer o bartneriaid o nifer o sectorau. Mae Ffigur 3 yn rhoi manylion ymrwymiad WEFO ar gyfer 2013/14 a'r gwariant a ddyrannwyd i sector y prif noddwr. Mae

prosiectau JEREMIE Cyllid Cymru wedi'u cynnwys yng nghategori'r sector "Cyhoeddus Arall".

Ffigur 3: Ymrwymiad Grantiau'r Undeb Ewropeaidd a'r Gwariant fesul Sector ar gyfer Blwyddyn Ariannol 2013/14

Sector	Ymrwymiad (£m)	Gwariant (£m)
Addysg Bellach/Addysg Uwch	62.5	58.0
Llywodraeth Leol	74.8	61.2
Preifat	3.5	4.7
Cyhoeddus Eraill	17.1	16.0
Trydydd	16.8	20.0
Llywodraeth Cymru	201.6	182.9
Cyfanswm	376.3	342.8

Ffynhonnell: WEFO 31/08/2014

3.24. Dyrennir y rhan fwyaf o'r arian i Lywodraeth Cymru i wireddu blaenoriaethau Llywodraeth Cymru, Mae WEFO a'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau yn craffu ar drosglwyddo'r arian hwn gan Lywodraeth Cymru i drydydd partïon. Mae'r arian grant a roddir i drydydd partïon gan Lywodraeth Cymru drwy ddefnyddio cronfeydd WEFO eisoes wedi'i gynnwys yn y data ariannol yr adroddwyd yn ei gyloch ar gyfer y sector perthnasol.

3.25. Mewn llawer achos, nid noddwr arweiniol prosiect yw'r corff sy'n cyflawni'r prosiect hwnnw. Mae cael noddwr arweiniol yn y sector cyhoeddus yn golygu bod y set sgiliau penodol angenrheidiol ar gael i gefnogi prosiectau'r Undeb Ewropeaidd yn effeithiol ac i sicrhau bod y caffael yn digwydd. Mae hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau ymgysylltu gan y sector preifat, oherwydd, heb ymarfer caffael tryloyw, ni fyddai'r corff cyflawni'n gallu gwneud elw ac ychydig o gymhelliant fyddai iddo ymgysylltu â'r prosiectau. Ar draws y rhaglenni, mae oddeutu 60% o werth y contractau a gafaelir yn mynd i'r sector preifat ac 17% arall yn mynd i'r trydydd sector.

3.26. Ar gyfer y rhan fwyaf o 2014, ataliwyd taliadau Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop i Gymru gan Ewrop nes bod materion a godwyd wrth archwilio Awdurdod Archwilio Cymru wedi'u datrys. Y prif beth dan sylw oedd y fethodoleg samplo a ddefnyddid gan yr Awdurdod Archwilio; mae'r Comisiwn wedi gofyn am ôlweithredu'r canllawiau a gyhoeddwyd yn 2014 ar gyfer y blynyddoedd 2011 i 2013. Cynhaliwyd archwiliadau eleni hefyd gan Ewrop a oedd yn edrych ar Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn 2013.

3.27. Oherwydd bod gofyn cyflwyno cynifer o newidiadau yn sgil y gwaith archwilio ychwanegol ac er mwyn lleihau dyblygu yn y cylch cyllido nesaf, mae nifer o newidiadau i'r drefn archwilio wedi'u dwyn ymlaen. Mae hyn yn cynnwys ehangu cwmpas y gwiriadau gan dîm taliadau WEFO. Mae'r Comisiwn yn fodlon ar y newidiadau i'r Awdurdod Archwilio (EFAT) ac i broses yr Awdurdod Rheoli (WEFO) ac fe godwyd yr ataliad ym mis Hydref 2014.

ADRAN 4 - Y CAMAU NESAF AR GYFER RHEOLI GRANTIAU

4.0. Mae Llywodraeth Cymru a WEFO yn dal i fod yn benderfynol o sicrhau bod prosesau rheoli grantiau mor effeithlon ac effeithlon â phosibl. Adroddir am y cynnydd a wneir yn y dyfodol yn yr Adroddiad Blynyddol nesaf am Reoli Grantiau.

(i) Y CAMAU NESAF I LYWODRAETH CYMRU

4.1. Dyma'r gweithgareddau sydd yn yr arfaeth:

- **Adolygiadau o Grantiau** - cynhelir adolygiadau manwl o grantiau er mwyn sicrhau bod swyddogion yn deall y prosesau'r grantiau'n well. Nod yr adolygiadau fydd sicrhau bod newid diwylliannol yn bwrw gwreiddiau a bod yr arferion gorau'n cael eu rhoi ar waith drwy symleiddio prosesau grantiau er mwyn sicrhau eu bod yn gymesur a'u bod yn cydymffurfio;
- **Ymarferion Cyfathrebu** - wrth ddysgu gwersi yn sgil yr adolygiadau, bydd nifer o sesiynau ymwybyddiaeth yn cael eu cynnal ac erthyglau ar y rhyngwyd i ledaenu gwybodaeth am feysydd i'w gwella a'r arferion gorau;
- **System TG PayGrants** - bydd y system TG well hon yn cael ei lledaenu fesul cam i gynnwys y grantiau sydd heb eu harfarnu yn y broses adolygu. Bydd hyn yn cynnwys hyfforddiant ymarferol i sicrhau bod y system yn cael ei defnyddio'n gywir;
- **Hyfforddiant am Grantiau** - darperir hyfforddiant wyneb-yn-wyneb cynhwysfawr am agweddau pwysig ar brosesau grantiau ledled Cymru er mwyn galluogi swyddogion i ddeall yr arferion gorau a'u rhoi ar waith;
- **Cynllun Atal Twyll** - bydd Llywodraeth Cymru yn comisiynu'r Sefydliad Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth i ddarparu hyfforddiant atal twyll i swyddogion allweddol er mwyn eu helpu i ddeall y maes cymhleth hwn yn well;
- **Archwiliadau Iechyd Grantiau** - bydd y broses ddiwygiedig yn ystyried dogfennau mewnol 20 o grantiau bob mis gan helpu i roi gwelliannau ar waith lle bydd angen;
- **Ffyrdd Newydd o Weithio** - archwilir cyfleoedd i symleiddio'r ffordd y darperir grantiau a'i gwneud yn fwy cost effeithiol drwy ddefnyddio technoleg arloesol yn y ffordd orau bosibl, er enghraifft drwy ddefnyddio cardiau talu.

(ii) Y Camau Nesaf i WEFO

4.2. Dyma'r gweithgareddau sydd yn yr arfaeth:

- **Integreiddio** - Mae WEFO yn cydweithio'n glos â Llywodraeth Cymru i integreiddio'r ffordd y darperir holl gronfeydd Ewrop (Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop, Cronfa Gymdeithasol Ewrop, y Cynllun Datblygu

Adroddiad Blynyddol 2014 Llywodraeth Cymru ar Reoli Grantiau

Gwledig a Chronfa Pysgodfeydd Ewrop) a elwir gyda'i gilydd yn Gronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewrop. Mae hyn yn cynnwys sefydlu un pwyllgor i fonitro'r rhaglen a defnyddio un llwyfan TG ar ei chyfer;

- **Rheolaethau Rheoli** - bydd y gwelliannau'n canolbwyntio ar sicrhau bod y newidiadau sydd wedi'u paratoi ar gyfer y cylch cyllido nesaf yn bwrw gwreiddiau a bydd hyn yn cynnwys rhoi unrhyw newidiadau ar waith sy'n ofynnol yn ôl y rheoliadau ar gyfer 2014-2020;
- **Symleiddio** - bydd Opsiynau Cost Symlach, yn unol â'r hyn y mae'r Comisiwn Ewropeaidd yn ei annog yn cael eu rhoi ar waith yn 2014-2020 ac mae WEFO wedi cysoni cymaint o'r broses fusnes, rheolau'r canllawiau ac ati ag sy'n bosibl ar draws cronfeydd yr Undeb Ewropeaidd, gan weithio gyda grwpiau rhanddeiliaid a'i goruchwylio gan un Pwyllgor Monitro Rhaglenni;
- **eGydlyn** - mae'r Polisi eGydlyn a gyflwynwyd gan y Comisiwn Ewropeaidd yn ei gwneud yn ofynnol i'r holl wybodaeth sy'n cael ei chyfnewid rhwng pob parti dan sylw yn digwydd drwy systemau cyfnewid data electronig yn unig. Cyflawnir hyn drwy wella'r system dalu a monitro sydd gan WEFO ar waith eisoes.